

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦІЇ ЯК БАЗОВИЙ ЕЛЕМЕНТ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Ткаченко Н. О.¹, Громовик Б. П.², Книш Є. Г.¹

¹Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя

²Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького, м. Львів

Проблематика соціальної відповідальності (СВ) фармацевтичних організацій в Україні стає все більш популярною серед наукових, науково-педагогічних і практичних фахівців фармацевтичної галузі.

Зацікавленість та прагнення до змін на користь людського потенціалу галузі, її соціально-економічного, інноваційного та конкурентоспроможного розвитку, зростання духовно-культурного потенціалу фахівців фармації та суспільства в цілому, обумовлюють пошук шляхів модернізації існуючих у галузі відносин на засадах інтегральності СВ фахівців, суб'єктів господарювання, держави, суспільства.

Відповідно до цього посилюється актуальність пошуку ефективних форм пізнання природи СВ як базової умови закріплення соціального порядку.

Метою нашої роботи стало вивчення сутності та місця особистої соціальної відповідальності фахівців фармації у фармацевтичній системі та практичних аспектів її формування.

СВ має складну ієрархічну структуру, головна роль в якій належить особистісному рівню, де людина виступає суб'єктом конкретної діяльності. Аналізуючи моделі відносин та взаємних стосунків у системі «фахівець – колектив – суб'єкт підприємництва – держава – суспільство», можна стверджувати, що особиста відповідальність є базовим структурним елементом, який знаходиться у взаємній залежності з колективною (груповою, суспільною) відповідальністю та є самодостатнім і не підмінним.

Сутність СВ полягає у поєднанні суперечностей:

- з одного боку, СВ є внутрішньою мотивацією, що надає вчинкам соціально виваженого, суспільно значущого, духовно-морального характеру,
- з іншого – СВ постає як інституція, що передбачає зовнішні санкції за суспільно неприйнятні дії або бездіяльність.

І саме особиста СВ, основу якої становлять високі морально-духовні якості, може забезпечити соціальну стабільність будь-якого колективу чи організації. Тому змістом СВ є поєднання мотивації, норм, настанов внутрішнього походження, доповнених зовнішніми (суспільними) настановами, що сприйняті особистістю. Основне функціональне призначення системи СВ – продукувати вчинки і поведінку згідно із соціально значущими цінностями, принципами, нормами, що відповідають інтересам, ідеалам, завданням галузі і потребам саморозвитку кожного спеціаліста.

На підставі теоретичного аналізу даних наукової літератури нами узагальнені соціальні інститути впливу на розвиток СВ особистості в Україні. Встановлено, що високий індекс ступеня впливу мають трудовий колектив, керівництво підприємства, ЗМІ та система професійної освіти.

Пріоритетним завданням ВНЗ фармацевтичного спрямування є підготовка компетентних і соціально відповідальних фахівців. Дефініція «компетентність» фіксує якісні характе-

ристики, що мають відношення до всіх «складових» спеціаліста і передбачає відповідні психолого-педагогічні технології розвитку компетенцій через навчальну діяльність в процесі його підготовки у вузі.

Введення окремої компетенції «СВ» спеціаліста, на наш погляд, дозволить спрямувати зусилля на підвищення якості навчального процесу. СВ, у цьому випадку, розширює уявлення про фахівця і розглядає його не тільки як спеціаліста, що має певний набір професійних знань, вмінь і навичок, які він набуває на момент закінчення ВНЗ, а й наділяє його

- усвідомленим відношення до виконання професійних обов'язків;
- ініціативністю у вирішенні різного роду завдань та доведення діяльності до результату при непередбачених труднощах і суперечностях;
- забезпеченням високої якості виконуваної діяльності, самостійністю та добровільністю при здійсненні діяльності,
- готовністю допомогти іншому в процесі діяльності.

Дослідження різних теоретичних і практичних підходів до процесу розвитку особистості СВ під час професійної підготовки дозволили запропонувати компонентну структуру підготовки СВ фахівця.

До складу професійної СВ особистості входять когнітивно-інформаційний (критерієм сформованості виступає соціальна поінформованість), мотиваційно-ціннісний (включає такий критерій, як просоціальна спрямованість), результативно-діяльний (критерієм оцінки виступає соціальна активність) і рефлексивно-прогностичний (критерієм є соціальна самостійність) компоненти.

Динаміка формування СВ поведінки студентів передбачає наступну послідовність: формування ціннісного відношення до розуміння відповідальної поведінки, формування СВ поведінки у студентській групі (серед однолітків), формування СВ поведінки у процесі навчання з викладачами, формування СВ поведінки у різних соціальних групах під час проходження навчальних та виробничих практик.

Розвиток СВ студентів повинен проходити у декілька етапів: підготовчий (інформаційний), основний (мотиваційно-змістовний) і пролонгований (процес розвитку СВ студента на етапі його навчання у вузі не завершується, оскільки подальша його професійна діяльність являє собою безперервний соціальний вибір).

Висновки.

Функції професійної освітньої системи прямо пов'язані з моделюванням та вихованням соціально відповідальної поведінки фахівців фармації, що в майбутньому має створити фундамент соціально відповідальних дій організацій фармацевтичної галузі.

Ефективність навчання і виховання майбутніх провізорів значно підвищується в тому випадку, коли формування СВ визнається обов'язковим компонентом їхньої професійної підготовки. Проведений теоретико-методологічний аналіз дозволив запропонувати теоретичну модель розвитку СВ студентів ВНЗ фармацевтичного спрямування.